

VIDOR BUKÁSÁNAK TÖRTÉNETE.

Hiteles adatok.

(Második közlemény.)

A budai nyár.

A budai nyárért a Népszínházi Bizottság tehát másféle rekonpenzációt nem adott Vidornak, minthogy nagyon természetesen

1. nem szedett tőle bért s
2. ingyen bocsájtotta rendelkezésére a budai színházat.

Igen, de ezzel szemben micsoda költségek és micsoda bevételek voltak Budán? A budai színház befogadó képessége olyan nagy s hogy *Krecsányi* számára az tényleg kitűnő üzlet. De Vidornak a következő minimális költségei voltak naponta:

A személyzet	1200 korona.
Tantiéme, világitás	150 >
Diszlet, ruha	100 >
Összesen	1450 korona.

Ez az összeg, a mint látszik, a lehető legminimálisabb. A bevétel ezzel szemben a *legszufoltabb háznál* sem lehetett több, mint maximum 1600 korona, mert a Népszínháznak is ki kellett bocsájtani, úgy mint *Krecsányinak*, a teljesen vidékies publikum számára *mérsékelt árjegyutalványokat* A 2 korona 40 filléres jegyeket 1 korona 70 fillérért, az 1 korona 70 filléres jegyeket 1 koronaért kellett adni — *mindenkinek*. Ez alól a vidéki szokás alól kivételt a Népszínház nem tehetett. A budai nyár bevételei tehát ilyenformán alakultak.

Május hónap	18.000 korona
Junius hónap	24.000 >
Julius hóban	30.000 >
Augusztus hóban	35.000 >
Szeptember hóban	30.000 >
Összesen	137.000 korona.

Ezzel szemben a kiadás napi 1350 korona minimális átlagot véve alapul, 202.500 korona volt, a mi annyit jelent, hogy a budai nyár közel 70.000 korona deficizzel végződött.

Tömeges szerződötetések.

Az üzlet vesztesége egymaga elég nagy csapás volt, ehhez járult még az is, hogy *Vidor Pál nyakra-főre kénytelen volt szerződötetni új embereket*; a kikre még akkor sem lett volna szükség, hogyha történetesen nem olyan óriási személyzeti költségek lettek volna, mint a milyenek már voltak. Vidor ebben a teljesen deranzsált állapotban a többi következőket szerződötette:

Bera Paulát,
Bares Arankát,
Báthory Elzát

és utóbb *Ferenczy Károlyt* is. Ezek közül *Báthory Elzának* például olyan szerződötést adott, a mely 1908-ig kötötte volna a színházhoz és 5000 korona vinkulumot biztosít neki. A mikor e miatt a nagy szerződötés miatt szemrehányásokat tettek Vidornak, Vidor így felelt:

— Felsőbb helyről kényszerítettek erre... Mit tegyek?

A bevonulás.

Október 16-ig átmeneti állapot volt: *tizenhat napig odakünn játszottak az Arénában*. Hogy ez alatt az idő alatt mennyire nem volt bevétel, azt mi sem jellemzi jobban, minthogy a *Smolen Tóni* századik előadásán össze-vissza annyi bevétel sem volt, hogy a gázsámlát ki lehetett volna fizetni belőle.

Tizenhatodika után kiadták a tagoknak

a szünetet s december 2-án megtörtént a bevonulás az »átalakított« színházba.

Hogy ez az átalakítás mennyire nem volt átalakítás s micsoda hallatlan visszaélések történtek itt: *annak egy külön fejezetet fogunk szentelni*. Annyit elmondhatunk itt is, hogy soha oktalanabban közpénzt el nem fecsérlettek, mint erre a végre nem hájtott átalakításra, a mely több mint 712.000 koronájába került a fővárosnak.

Tény az, hogy az átalakítás, a melyről mint mondtuk, ugyancsak lerántjuk majd a leplet, hat hónap helyett *het hónapig tartott*. Az egy hónapi késedelemért meghosszabbították 1910-ig a szerződötést s elengedtek neki 10.000 korona évi bért.

December 2-án és 3-án népszínmű-előadás volt, december 4-én este pedig főpróbát tartottak *Béldi Izor dr.* és *Fejér Jenő Kültelki hercegnő* című operettjéből.

A Kültelki hercegnő.

Ennek az operettnek külön fejezetet kell szentelni. Mert a miként szervesen kapcsolódik a Népszínház bukásának történetéhez a *het hónapos szünet*, olyan nagyon hozzátartozik ennek az operettnek sikertelensége. Hogyan került hát ez az operett a Népszínház színpadára, hogy lett ez a darab *első premier* egy olyan színházban, a melynek hét-hónapos szünet után olyan nagyon meg kellett volna válogatnia a darabot, a melylyel először a publikum elé lép.

Béldi Izor dr., a darab szerzője, ezt a darabot *Vidor Pálnak, a Népszínház igazgatójának be sem mutatta*.

— Küldd el hozzám Stollt, majd felolvasom neki! — mondotta Béldi.

Stoll elment Béldihez, Béldi felolvasta a darabot, *Stoll magához vette, szerepezte, kiosztotta*.

Mikor a darab, a melybe 16.000 koronát *invesztáltak ruhákban és díszletekben* elkészült, Béldi és Stoll rávéttek Vidort, hogy a *premiert megelőző estén ne tartsanak előadást*, hanem főpróbát a *Kültelki hercegnő*-ből. Arról nem is szólva, hogy ez 4000 korona tiszta kárt okozott a színháznak, Reitter a sokat szünetelő színházban ellenezett egy újabb szünetet s minden erővel meg akarta akadályozni az esti főpróbát. Nem sikerült. Mikor a főpróbán aztán Reitter összekerült Vidorral, a ki már szintén látta, hogy micsoda darabot adnak itt elő, Reitter rászólt:

— Az istenért, hogyan lehetett ezt a darabot elfogadni?

Vidor ezzel mentette magát:

— *Hiszen én ezt a darabot egyáltalán nem is olvastam...*

Az el nem olvasott darab kudarczot hozott s ez a kudarcz megpecsételte a színház sorsát.

Az első hét.

A *Kültelki hercegnő* december ötödikén került színre s megdöbbenő csalódást hozott a színházra. Ime az első nyolcz nap bevételei:

December 12-én	969-82 korona,
> 13-én	897-02 >
> 14-én	962-13 >
> 15-én	94-24 >
> 20-án	571 60 >
> 21-én	58-44 >
> 22-én	487-04 >
> 23-án	626-82 >

Hogy egy napi 2000 korona rezsivegozó színházban mit jelent napi 900 korona között váltakozó bevétel: azt r

rázní se kell. A Kültelki hercegnőnél azonban nem is az volt az egyedüli baj, hogy nem volt publikum, hanem az is, hogy a darabban bizva, egyáltalán nem készültek semmiféle más darabra s a Kültelki hercegnőt egyáltalán nem lehetett levenni a műsorról. Ez időben Berényi főpénztáros adott 20.000 koronát kölcsön: ez s a fölvelt premiérbérletek voltak a Népszínház üzemtőkei.

A fő függesztett ruhatár.

A Kültelki hercegnő horribilis költségeinek egy jelentékeny részét, a fölvelt tantiémelőlegeken kívül a ruhák beszerzése alkotta.

Ez a ruhabeszerzés ugyanis minden színházi szokástól eltérően nem a színház házi kezelésében csináltattak, hanem a főváros legelőkelőbb szabócégeinél.

Vidornét, a mikor az ura igazgató lett tudvalevőleg kinevezték havi 400 korona fizetéssel, a melyet az utolsó perczig mindig pontosan fölvelt — főruhatárosnének. Vidorné első funkciója mint főruhatárosné az volt, hogy fölfüggesztette, illetőleg beszüntette a Népszínház szabóműhelyét s csupán apró javítások eszközésére tartotta meg Gulyásné, Risztics Darinka és Elekné nevű szabónékat,

Ebből a felosztásból mi következett? Vidorné a 400 koronáért természetesen nem végzett munkát, viszont szerződést kötött Boda Klotild, Tiller, Baruch és Árvai szabócégekkel a színházi ruhák szállítására.

Hogy ebből kinek volt haszna: nem tudni, de bizonyos, hogy a színháznak nem, mert hiszen az csak természetes, hogy ilyen cégeknél csináltatott ruhák jóval többbe kerültek, mint a házilag kezelték. Ennek a dokumentálására szolgál különben az a feljegyzés (Vidor sajátkezű írása), a mely kezeink között van s a mely elmondja, milyen összegeket investáltak minden premiérnél ruhákba és diszletekbe. Ime:

Sorszám	Diszlet, ruha, kellék-beszerzés	1904 márcz. 16-tól 1906 júl.-ig
1.	Felsőbb asszonyok	5.000
2.	Konsul felesége	4.000
3.	Rézi	600
4.	Szalmaözvegy	400
5.	Próféta álma	5.000
6.	Koldusdiák	2.000
7.	Boccaccio	3.000
8.	Löcsei fehérasszony	20.000
9.	Rátartós királykisasszony	16.000
10.	Két Hyppolit	12.000
11.	Granadai völegény	8.000
12.	7777	3.000
13.	Üdvöske	2.000
14.	Nászutazás a kaszárnyába	2.000
15.	Smolen Tóni	2.000
16.	A zsidók	1.000
17.	Kültelki hercegnő	16.000
18.	Leányka	18.000
19.	Mádi zsidó	2.000
20.	A császárné legyezője	4.000
21.	Mátyás diák	200
22.	Dobó Katicza	200
23.	Mindnyájunknak el kell menni	200
24—25.	Mikádó (1000), Farkas és básány (1000)	2.000
26—27.	Jean Janette — Kisvárosi botrány (400)	800
	Vegyes	3.000
	Összesen	132.400

Ezek közül a darabok közül egyedül a Leányká-nak volt sikere. Ez a nagy befektetés, különösen a drága ruhákban, természetesen csak annak bizonyítására szolgál, hogy Vidorék háza táján nagyon furcsa gazdálkodás folyt. A mikor minden a legnagyobb uyomor jegyében folyt, akkor egy csomó szabócég vagyont keresett s hogy a szabócégek portálásából szintén haszna volt valakinek: az kétségtelen.

(Folytatjuk.)

A „MAGYAR NEMZET” telefonszámai:

Városi 58—92.

kerurban (külföld és vidék) 31. szám.